

MUHAMMEDAS

„tebūnie jam taika ir Dievo palaima“

*Elgesio pavyzdys
naujam tūkstantmečiui*

Pranašo mečetė, Medina, Saudo Arabija

Žmogui reikia elgesio pavyzdžių

Ar esate kada nors girdėję apie Mozę, Jėzų, Konfucijų, Krišną ar Budą? O apie Gandį, Motiną Teresę ar Martyną Liuterį Kingą? Jei jūs gyvenate Vakaruose, tikrai tikėtina, kad jūs kažkiek žinote apie šiuos žmones ir jų nuveiktus darbus. Žmogui amžinai siekiant nemirtingumo ir prasmės, daug tikrų ir prastų lyderių bei didvyrių pasirodė ant pasaulio pakylų. Visais laikais visose tautose tokioms asmenybėms rodoma pagarba atskleidžia gilų žmogaus poreikį tikėti kažkuo pranašesniu už jį patį, stengiantis peržengti savo ribotą egzistavimą. Mes matome šią temą pasikartojant mituose, legendose, herojinėse istorijose ir idealizavime žmonių, kurie savo pasekėjų buvo iškelti iki antžmogiško ar dieviško lygmens.

Dauguma išsilavinusių žmonių šiandien yra skeptikai ir į tokias istorijas žiūri kaip į žavingas primityvesnių laikų liekanas. Dėl globalizacijos ir nenutrūkstanto naujų religijų ir ideologijų srauto gali būti sunku žinoti, kuo tikėti. Kai kuriems lengviau tiesiog ignoruoti dvasinius klausimus, vietoje to

susitelkiant ties savo santykiais, karjera ir „rungtyniavimu“. Tačiau mes žinome, jog perdėtas materializmas dusina protą ir dvasią; nepaisant technologinių pasiekimų, gilus troškimas tikėti Aukštesne Galia, tikra lyderyste ir gyvenimo prasme išlieka. Kuo šiandiena, šiame amžiuje, galime pasikliauti kaip vedliu tiek dvasiniuose, tiek žemiškuose reikaluose?

Yra vienas lyderis

Vis dar didžia dalimi nežinomas Vakarams, kuris yra nepaprastas elgesio pavyzdys, kuriuo gali pasikliauti bet kokios kilmės žmonės – Pranašas Muhammedas. Muhammedo nuostabaus gyvenimo detalės buvo kruopščiai išsaugotos ir pateiktos rytų ir vakarų istorikų nagrinėjimui. Priešingai kitiems, kurie pagarsėjo savo pasiekimais ribotoje aktyvumo sferoje, Muhammedo pasiekimai aprėpia visas pagrindines gyvenimo sritis. Istorikas Maiklas H. Hartas rašė:

Mano pasirinkimas paskirti Muhammedą į įtakingiausių pasaulio asmenybių sąrašo viršų gali nustebinti kai kuriuos skaitytojus ir dar kitiems sukelti abejonių, bet jis buvo vienintelis žmogus istorijoje, kuris buvo nepaprastai sėkmingas tiek religiniame, tiek pasaulietiniame lygmenyse. (Maiklas Hartas, „100 įtakingiausių asmenybių pasaulio istorijoje“)

Kodėl eilinis europietis ar amerikietis taip mažai žino apie žmogų, kurio gyvenimas buvo toks išskirtinis? Iracionalios baimės ir neigiama propaganda, prasidėjusi nuo kryžiuočių laikų ir išpūsta žiniasklaidos, sukūrė daugumai žmonių „psichinį blokavimą“ visiems arabiškiems ar islamiškiems dalykams, ir šitie du terminai yra dažnai klaidingai maišomi. Kuomet mes įžengėme į pasaulinio kaimo amžių, ar ne laikas tiems, kurie didžiuojasi būdami nešališki, nepriklausomiems mąstytojams pašalinti šias psichines praėjusios eros liekanas? Mes kviečiame jus keletą minučių patyrinėti naują religinio vadovavimo supratimą ir pažvelgti į žmogų, kuris yra mylimas penktadalio šios planetos gyventojų.

Pranašavimo supratimas Islame

Musulmonui Pranašas nebūtinai reiškia kažką, kas sugeba išpranašauti ateitį, – nors dauguma Muhammedo pranašysčių jau buvo išpildytos – bet žmogų, Dievo atsiųstą kviesti žmones atgailauti, tikėti, paskirti savo gyvenimus gero darymui, taip padedant jiems iš naujo atrasti tikslą, kuriam jie buvo sukurti. Pranašai nėra laikomi dieviškais, jiems nesimeldžiama, jų negarbinama, - nors jie buvo nuostabaus charakterio ir dvasingumo žmonės, kurie buvo apsaugoti nuo nuodėmių, darydavo stebuklus, gaudavo atskleidimą ir bendraudavo su Dievu. Islamas moko, kad Dievas yra vienas, neturintis partnerių; joks žmogus negali turėti jokių unikalių mūsų plačios ir sudėtingos visatos Protingojo Kūrėjo ir Išlaikytojo savybių. Muhammedas nebuvo niekas daugiau kaip pagerbtas Dievo tarnas ir Pasiuntinys, tačiau jis įkūnijo geriausią žmogaus

potencialą, ir būtent tai daro jį tokiu žaviu ir pasiekiamu šiandiena. Paskutinis iš Dievo atsiųstų Pranašų ir Pasiuntinių visiems žemės žmonėms linijos – įskaitant Nojų, Abraomą, Mozę ir Jėzų – kurie pasiekė didelio mąsto individų ir visuomenės pokyčių, Muhammedas buvo neprilygstamas kaip mokytojas ir vadovas. Kalbėdamas apie savo kaip paskutiniojo tikro Pranašo prieš Paskutiniąją Dieną rolę, jis sakė:

„Alegorija apie mane, lyginant su kitais Pranašais, kurie buvo atėję prieš mane, yra apie žmogų, kuris pastatė puikų ir gražų namą, tik vienos plytos trūko kampe. Žmonės vaikščiojo aplink jį ir stebėjosi jo grožiu, bet sakė: „Jei tik ta plyta būtų įmūryta į savo vietą!“ Aš esu ta plyta ir aš esu paskutinis iš Pranašų.“

Muhammedo asmeninis gyvenimas

Muhammedas gimė 570 metais po Kr. kilmingoje Mekkos šeimoje ir buvo Pranašo Abraomo palikuonis. Tapęs našlaičiu šešerių metų, Muhammedas buvo dėmesingas jaunuolis, dirbęs piemeniu ir padėdavęs savo dėdei tvarkytis su prekybiniais karavanais. Būdamas paaugliu, jis atmetė amoralius savo tautos, nugrimzdusios į stabmeldystę, papročius ir prisijungė prie taurios grupės, užsitarnaudamas „Patikimojo“ vardą. Būdamas 25 m, jis pradėjo dirbti pas turtingą 40 metų našlę Khadidžą, turinčią savo verslą. Sužavėta jo dorumo ir charakterio, Khadidža pasiūlė tuoktis ir jis sutiko. Nepaisant jų amžiaus skirtumo, jie buvo laimingai vedę 25 metus ir susilaukė šešių vaikų. Po Khadidžos mirties Muhammedas vedė kelias moteris dėl politinių ar humanišku priežasčių, kaip buvo tikimasi iš jo padėties žmogaus; visos, išskyrus vieną, buvo našlės ir išsiskyrusios. Jis buvo mylintis ir dėmesingas vyras ir tėvas, o jo šeima buvo jam atsidavusi, nepaisant jo savanoriško neturto, nes jis perkėlė į praktiką savo paties patarimą: „geriausias iš jūsų yra tas, kuris yra geriausias savo šeimai.“

Muhammedas kaip Pranašas

Muhammedas gavo pirmąjį savo atskleidimą iš Dievo būdamas 40-ies per Angelą Gabrielių. Jis toliau gaudavo atskleidimus 23 metus įvairiomis temomis nuo Dievo Vienumo ir Jo rankų darbo iki istorijų apie ankstesnius pasiuntinius, moralę ir etiką bei gyvenimą po mirties. Šie atskleidimai tapo bendrai žinomi kaip Šv. Koranas ir musulmonų yra laikomi tiksliai Dievo žodžiu; paties Pranašo žodžiai buvo surinkti atskirai. Muhammedo kvietimui į monoteizmą ir socialinę reformą smarkiai priešinosi Mekkos elitas; po ilgo trylikos metų intensyvaus persekiojimo, jis ir jo pasekėjai buvo pakviesti persikelti į Mediną, miestą šiaurėje, kuris buvo susiskaldęs po tarpgentinio karo. Muhammedas sėkmingai išsprendė jų nesutarimus ir sukūrė brolijos saitą ir tarp dviejų kariaujančių grupuočių, ir tarp vietinių bei naujų imigrantų. Arabų gentinei visuomenei tai buvo nepaprastas pasiekimas. Ankstyvieji musulmonai,

globojami Pranašo, išmoko įgyvendinti auksinę taisyklę: „Nė vienas iš tikro netiki, kol netrokšta savo broliui to, ko trokšta sau.“

Muhammedo palikimas: Medinos modelis

Muhammedui religija nebuvo vien asmeninio įsitikinimo reikalas, bet pilnutinis gyvenimo būdas, ir Medina klestėjo jam vadovaujant. Medinos valdymo modelis, pagrįstas teisingumu, pagarba žmogaus orumui ir sąmoningumu tikint Dievu, tapo pavyzdžiu, kuriame musulmonai nuo to laiko ieškojo vedimo ir įkvėpimo. Pranašas sudarė pirmąją pasaulyje konstituciją, kuri saugojo religinių mažumų teises, ir sudarė sutartis ir sąjungas su kaimyninėmis gentimis. Jis siuntė laiškus persų, egiptiečių, abisinų ir Bizantijos valdovams, skelbdamas tyro monoteizmo žinią ir kviesdamas juos priimti Islamą. Pirmą kartą istorijoje moterims, vaikams, našlaičiams, užsieniečiams ir vergams buvo suteiktos plačios teisės ir apsauga. Dauguma Pranašo interesų atrodo stebinančiai „modernūs“: jis smerkė rasizmą ir nacionalizmą sakydamas, jog „nėra jokio viršumo arabui prieš ne arabą ar baltaodžiui prieš juodaodį, išskyrus dorumą (dievobaimingumą).“ Jis įtvirtino įstatymus, saugančius gyvūnus, medžius ir aplinką. Jis skatino laisvą prekybą ir etines investicijas, taip pat saugojo darbininkų teises ir draudė palūkanavimą. Jis veikė dėl taikos, tačiau apibrėžė protingo jėgos panaudojimo parametrus, kada jėgos panaudojimas buvo reikalingas. Jis įtikino žmones atsisakyti alkoholio, narkotikų, prostitucijos ir nusikaltimų bei skatino sveiką gyvenseną. Jis smerkė šeimyninį smurtą, drąsino savo žmonas kalbėti, ką jos pačios galvoja, ir suteikė musulmonėms moterims daug teisių, apie kurias Europoje ilgus amžius nebuvo nė svajojama, įskaitant teisę į nuosavą turtą, teisę atsisakyti suorganizuotų vedybų ir siekti skyrybų dėl nesuderinamumo. Pranašas skatino savo pasekėjus siekti naudingų žinių visose srityse, kas lėmė tai, jog musulmonai niekada neturėjo prieštara tarp mokslo ir religijos ir pirmavo pasaulyje daugelyje mokslo sričių šimtmečius vėliau. Nors jo ilgalaikis palikimas gali būti matomas visur nuo meno iki politikos, Muhammedo didžiausias siekis buvo įtvirtinti tyrą monoteizmą. Paprasta suprasti kaip branduolys atomo centre, Vieno Dievo idėja glūdi islamiškos kultūros širdyje. Musulmonai kreipiasi į savo Kūrėją vedimo be tarpininkų reikmės ar orumo praradimo, kurį atneša stabmeldystė ir prietaringumas. Pranašas viso to pasiekė per savo charakterio stiprumą ir asmeninį pavyzdį; jis įkvėpė savo pasekėjams meilę, atsidavimą ir neprilygstamą pagarbios baimės jausmą. Nors kiti žmonės būtų sugadinti absoliučios valdžios, kurią jis turėjo savo rankose vėlesniais metais, Muhammedas išliko kuklus, visada žinantis savo palaimų šaltinį. „Aš esu tik Dievo tarnas,“ jis sakė, „Aš tik buvau atsiųstas kaip mokytojas.“ Nors jis leido savo dienas tarnaudamas žmonėms, o naktis melsdamasis, jis skelbė religinį saikingumą ir pusiausvyrą; jis draudė savo pasekėjams priimti vienuolišką gyvenimo būdą ir labiau norėjo, jog jie

sukurtų stiprias šeimas ir užsiimtu aplinkinio pasaulio gerinimu, išlikdami giliai sąmoningi tikint Dievu.

Trumpu vienos kartos laiko tarpu ir per savo paties gyvenimą, Pranašas Muhammedas sėkmingai pakeitė Arabijos žmonių tikėjimą, mentalitetą ir kultūrą; per šimtą metų jo žinia palietė milijonų žmonių širdis ir gyvenimus Afrikoje, Azijoje ir kai kuriose Europos dalyse. Jis pranašavo, kad kiekviena sekanti karta bus blogesnė už praėjusią, ir tiksliai pagal jo spėjimą, musulmonai ne visada suprato ar gerbė jo pavyzdį. Tačiau Muhammedo mokymai, kalbos ir papročiai buvo kruopščiai užrašomi jo Kompanionų ir tapo galimomis išversti autentiškų pasakymų knygomis. Kartu su Šv. Koranu jos sudaro visuminį gyvenimo būdo pagrindą praktikuojantiems musulmonams, o kitiems jos suteikia patrauklų žvilgtelėjimą į širdį ir protą išskirtinio žmogaus ir pavyzdžio, iš kurio galima daug ko išmokti.